

Liikenneturvallisuus- indikaattoritietojen kerääminen

**EU:n vaatimukset vs. Suomen
mahdollisuudet**

Anne Silla, Traficom &
Fanny Malin, VTT

Baseline -tutkimushanke

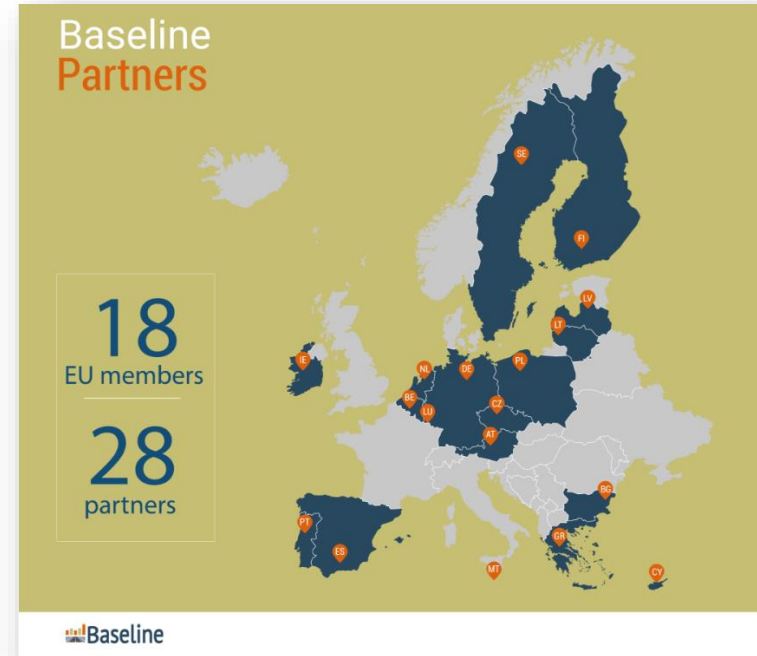
- Euroopan komission osittain rahoittama tutkimushanke
- Tavoitteet:
  - 1) Kerätä tieliikenneturvallisuusindikaattoritietoja hankkeessa mukana olevista jäsenmaista
  - 2) Kehittää ja harmonisoida liikenneturvallisuuden parantamiseksi ja liikenneturvallisuustilanteen seuraamiseksi tarvittavan tärkeän taustatiedon keräämistä
- Mukana kahdeksan liikenneturvallisuusindikaattoria

Co-financed by the Connecting
Europe Facility of the European Union

Konsortio

- 18 EU-jäsenmaan konsortio, jonka koordinaattorina toimii belgialainen VIAS-instituutti
- Suomen edustus
  - Traficom viranomaisjäsenenä
  - VTT vastasi mm. tiedonkeruun suunnittelusta ja toteuttamisesta, muokkasi ja analysoi kerätyt aineistot sekä raportoi indikaattoritiedot hankkeen koordinaattorille
- Rahoitus: EU, Traficom, Väylävirasto ja VTT

Tieliikenneturvallisuusindikaattorit

Ajonopeus

Ajoneuvokanta

Alkoholi

Infrastruktuuri

Tarkkaamattomuus

Ensivasteaika

Turvavyön tai
lastenistuimen käyttö

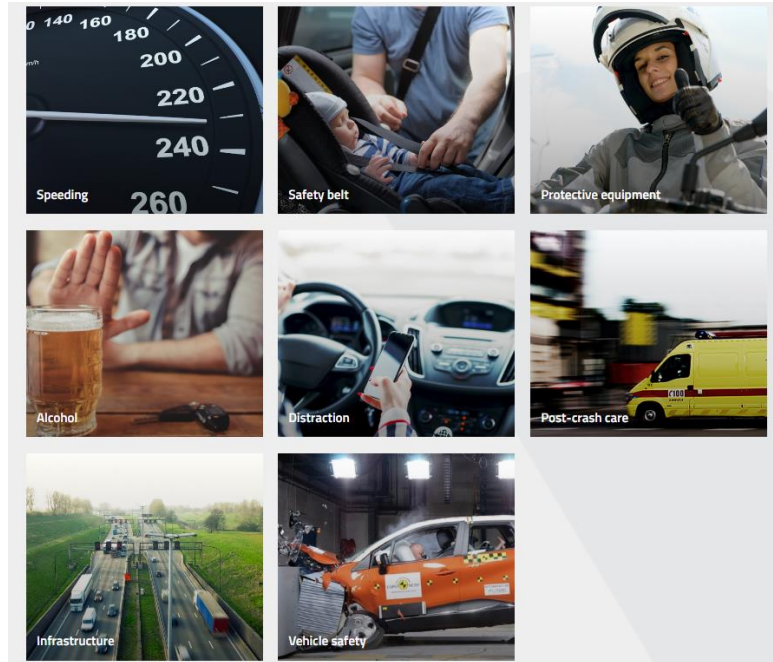

Kypärän käyttö

Lähde: Euroopan komissio, 2020

Menetelmäsuositukset

- Esimerkki: Ajonopeusindikaattoriin liittyvä yhteenveto menetelmäsuosituksista

	Minimum requirement	Optional
KPI	<ul style="list-style-type: none"> Percentage of drivers within speed limit Free-flow traffic 	<ul style="list-style-type: none"> Average speed (+ Standard Deviation and Standard Error/Confidence Interval) V85 Non free flow traffic data
Location	<ul style="list-style-type: none"> Random selection Representative of entire national road network Measurements should not take place near speed cameras, either fixed or mobile A minimum traffic flow of at least 10 vehicles passing per hour is required 	<ul style="list-style-type: none"> Stratification by Regions
Road type	<ul style="list-style-type: none"> Motorways Rural roads (defined as roads outside built-up areas, but no motorways) Urban roads (defined as roads inside built-up areas) 	<ul style="list-style-type: none"> Differentiate between single and dual lane roads for rural and urban roads Differentiate between speed limits within rural and urban roads
Vehicle type	<ul style="list-style-type: none"> Passenger cars 	<ul style="list-style-type: none"> Motorcycles Vans and light trucks Heavy trucks Buses
Time period	<ul style="list-style-type: none"> Weekdays Daylight hours Spring/autumn 	<ul style="list-style-type: none"> Weekend Night-time hours
Weather	<ul style="list-style-type: none"> Good conditions 	
Sample size	<ul style="list-style-type: none"> Min 2000 observations Min 500 observations / road type Min 10 locations / road type The proportion of observations at each of the three road types should be at a minimum 20% 	

Liikenneturvallisuusindikaattorit

- Määritelmä
- Indikaattoriarvon määrittämisessä käytetty aineisto
- Tulokset
- Jatkosuosituksset

Ajonopeus

Määritelmä	Nopeusrajoitusta noudattavien autojen osuus
Aineisto	<ul style="list-style-type: none"> – LAM-pisteiden tuottama avoin data (syyskuu 2021, 312 mittauspistettä) – Otoksessa oli mukana vapaasti ajavat henkilö- ja pakettiautot – Otoksesta rajattiin pois virheellisiksi luokitellut havainnot ja poikkeavan pienet ja suuret nopeudet
Tulokset	Nopeusrajoitusta noudattavien autojen osuus (2021): <ul style="list-style-type: none"> – Moottoritiet 45,9 %, taajamatiet 41,0 %, muut maantiet 43,1 % – Kaikki tiet yhteensä 43,6 %
Jatko-suositukset	<ul style="list-style-type: none"> – Selvitys, voisiko rajaus vapaisiin autoihin sisältyä Fintrafficin LAM-raportointiin – Taajamien nopeustietojen keruun kehittäminen – Tiedonkeruun jatkaminen myös kaikkien henkilö- ja pakettiautojen ja raskaiden ajoneuvojen keskinopeuksista ja nopeusrajoitusten noudattamisesta maanteillä

Alkoholi

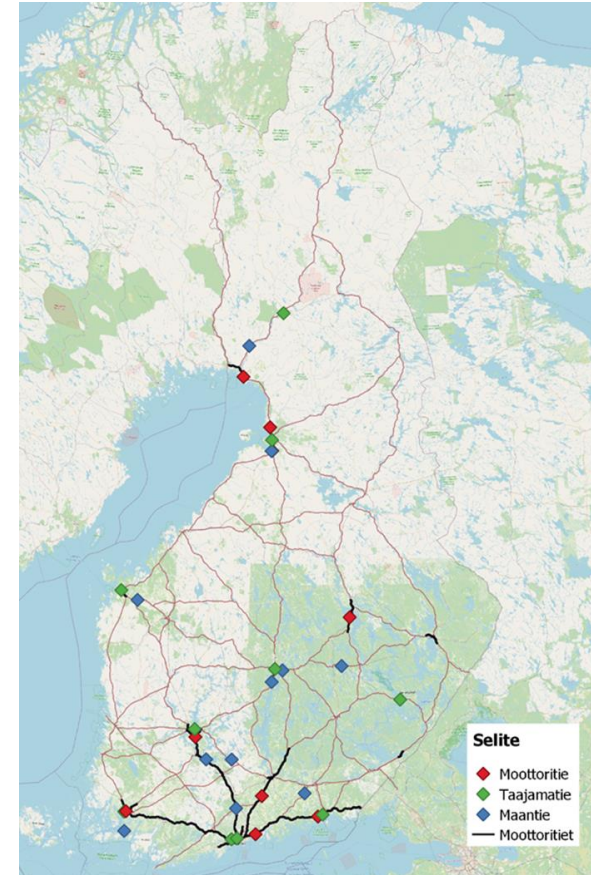

Määritelmä	Niiden kuljettajien osuus, joiden veren alkoholipitoisuus on sallituissa rajoissa
Aineisto	<ul style="list-style-type: none"> – Koko Suomen kattava verkkokysely, johon vastasi 1 322 henkilöä – Kyselylomakkeen pohjana käytettiin aiempina vuosina toteutettuja aiheeseen liittyviä kansainvälisiä kyselyitä – Aineisto kerättiin 31.3.–6.4. välisenä aikana
Tulokset	Niiden kuljettajien osuus, joiden veren alkoholipitoisuus on sallituissa rajoissa; viimeisen 30 pv aikana (2022): 96,1 %
Jatko-suositukset	<ul style="list-style-type: none"> – Indikaattoritietojen tuottaminen Poliisin R-tutkimuksen tulosten perusteella (nyt ei onnistunut koronan takia). R-tutkimuksessa poliisi seuraa rattijuopumuksen yleisyyttä liikennevirassa puhallutuksilla. Tutkimus tehdään koko Suomen kattavasti kaksi kertaa vuodessa.

Tarkkaamattomuus

Määritelmä	Niiden kuljettajien osuus, jotka eivät käytä kädessä pidettävää mobiililaitetta ajon aikana
Aineisto	<ul style="list-style-type: none"> – 30 mittauspistettä: 9 kpl moottoritieillä, 10 kpl taajamatieillä ja 11 kpl muilla maantiellä – Havainnoitavat ajoneuvotyypit: henkilöautot, pakettiautot, linja-autot ja minibussit – Satunnaisotos Suomen liikenteestä eri ELY-keskusten alueelta – Aineisto kerättiin rekisteritunnuskameroita hyödyntämällä – Luokiteltavia kuvia 18 259 kpl, joista noin 70 % oli käyttökelpoisia

Kuva 1. Mittauspaikat kartalla.

Tarkkaamattomuus – Aineiston keräys

- 10.9.–7.10.2021
- Mittaukset tehtiin arkipäivinä päivänvalossa

Kamerat tien viereisessä puussa

Kamerat olemassa olevassa tolpassa

Tarkkaamattomuus – Tulokset

Tulokset	<p>Niiden kuljettajien osuus, jotka eivät käytä kädessä pidettävää mobiililaitetta ajon aikana (2021):</p> <ul style="list-style-type: none"> – Moottoriteillä 98,8 %, taajamateilla 98,4 %, muilla maanteilla 97,9 % – Kaikilla teillä yhteensä 98,3 %
Jatko-suositukset	<p>Aineiston laadun parantamiseksi voitaisiin selvittää muun muassa:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Uudempien rekisteritunnuskameroiden potentiaalia – Yleiskäyttöisen valvontakameran edistyneempien ominaisuuksien potentiaalia – Mahdollisuutta toteuttaa kuvien valinta videomateriaalista jälkikäteen – Pyöröpolarisaatiosuodattimen vaikutusta tuulilasiheijastuksiin ja mahdollisuutta sen avulla vähentää erilaisten kallistuskulmien tuomia haasteita kuvia otettaessa

Ajoneuvokanta

Määritelmä	Tietyn EuroNCAP-tähtiluokituksen saavien uusien henkilöautojen osuus
Aineisto	<ul style="list-style-type: none"> – EuroNCAPin laatima lista törmäystestatuista automalleista ja testien tuloksista – Manner-Suomessa ensirekisteröidyt M1-luokan autot (Traficomien rekisteri) – Tähtiluokitustieto yhdistettiin uusiin ensirekisteröityihin autoihin – Vuonna 2020 Suomessa ensirekisteröidyistä käytettynä maahan tuoduista autoista noin 25 prosenttiin ei saatu yhdistettyä tähtiluokitusta
Tulokset	<p>Tietyn EuroNCAP-tähtiluokituksen saavien uusien henkilöautojen osuus (2020):</p> <ul style="list-style-type: none"> – Kaikki henkilöautot 85,2 % (5 tähteä), 90,4 % (4 tähteä) – Ilman tähtiluokittelemattomia autoja 92,2 % (5 tähteä), 97,9 % (4 tähteä)
Jatko-suositukset	<ul style="list-style-type: none"> – EuroNCAPilta luettelo testituloksista → Vastaava analyysi myös tulevina vuosina – Pohditaan matkailuautojen mahdollista rajaamista pois aineistosta

Infrastruktuuri

Määritelmä	Tietyn turvallisuusluokituksen teillä ajettujen ajokilometrien osuus
Aineisto	<ul style="list-style-type: none"> – Tie- ja liikennetiedot koottiin Väyläviraston tierekisteristä, mukana koko maantieverkko – Onnettomuuskustannusten määrittely perustui Tarva-ohjelmalla (turvallisuusvaikutusten arviointiohjelma) ennustettujen henkilövahinko-onnettomuuksien, kuolemien ja vakavien loukkaantumisten lukumääriin – Tierekisteristä tiedot myös kunkin maantienkohdan nopeusrajoituksesta sekä taajamamerkin alueella olevista maanteistä ja ajosuuntien erottelusta

Infrastruktuuri – Tulokset

Indikaattori	Moottoritie	Taajamatie	Muu maantie	Yht.
Suorite onnettomuuskustannuksiltaan turvallisilla tienkohdilla (c/ajon.km alle tieluokan mediaanin) (2016–2020)	100,0 %	78,6 %	70,4 %	76,8 %
Suorite maaseudun teillä, joilla enintään 70 km/h nopeusrajoitus tai taajamien teillä enintään 40 km/h nopeusrajoitus tai ajosuunnat eroteltu (2021)	100,0 %	28,0 %	31,0 %	45,0 %

Jatko-suositukset

- Menetelmää jatkotyöstetään ja yhdenmukaistetaan komission EGRIS-työryhmän (*Expert Group on Road Infrastructure Safety*) tekemän työn kanssa
- Toiveena on, että indikaattoriarvojen laskemiseksi käytettävä menetelmä ja laskennassa käytettävät raja-arvot pidettäisiin samoina useiden vuosien ajan
- Olisi tärkeää saada mukaan myös taajama-alueen teitä koskeva indikaattori

Ensivasteaika

Määritelmä	Aika hätäpuhelun ja ensimmäisten pelastajien saapumisen välillä henkilövahinko-onnettomuuksissa
Aineisto	<p>PRONTO-tilasto, jossa onnettomuuksien tiedot koostuvat</p> <ul style="list-style-type: none"> a) Hätäkeskuslaitokselta saatavista alustavista tiedoista sekä b) Tiedoista, jotka Pelastustoimen henkilöstö täyttää/korjaa onnettomuuden jälkeen <p>Henkilövahinkoon johtaneille tieliikenneonnettomuuksille luotiin yksilöivä tunnus hälytysselosteen numeron ja hätäkeskuksen nimen perusteella (mahdollisesti samaan onnettomuuteen lähetettyjen yksiköiden käsittelyn)</p>

Ensivasteaika – Tulokset

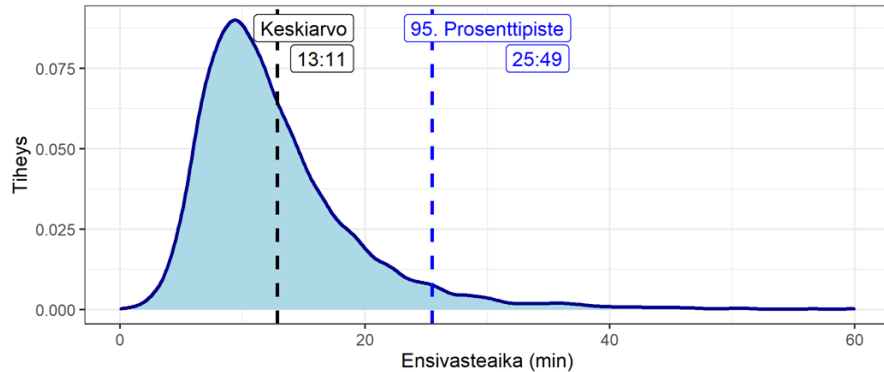
Tulokset

Aika hätäpuhelun ja ensimmäisten pelastajien saapumisen välillä henkilövahinko-onnettomuuksissa, 95. prosenttipiste (2020):

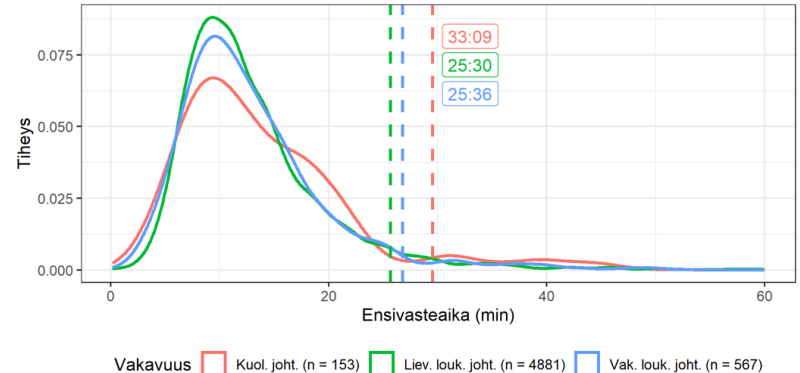
- Moottoriteillä 19,84 min, taajamateillä 17,57 min, muilla maanteillä 29,95 min
- **Kaikki teillä yhteensä 25,53 min**

Jatkosuositukset

- PRONTO-tilaston hyödyntäminen tähän tarkoitukseen myös tulevina vuosina

Kuva 1. Ensivasteaikojen jakautuminen 2019–2020.

Kuva 2. Ensivasteaikojen jakauma onnettomuuden vakavuuden mukaan vuonna 2020.

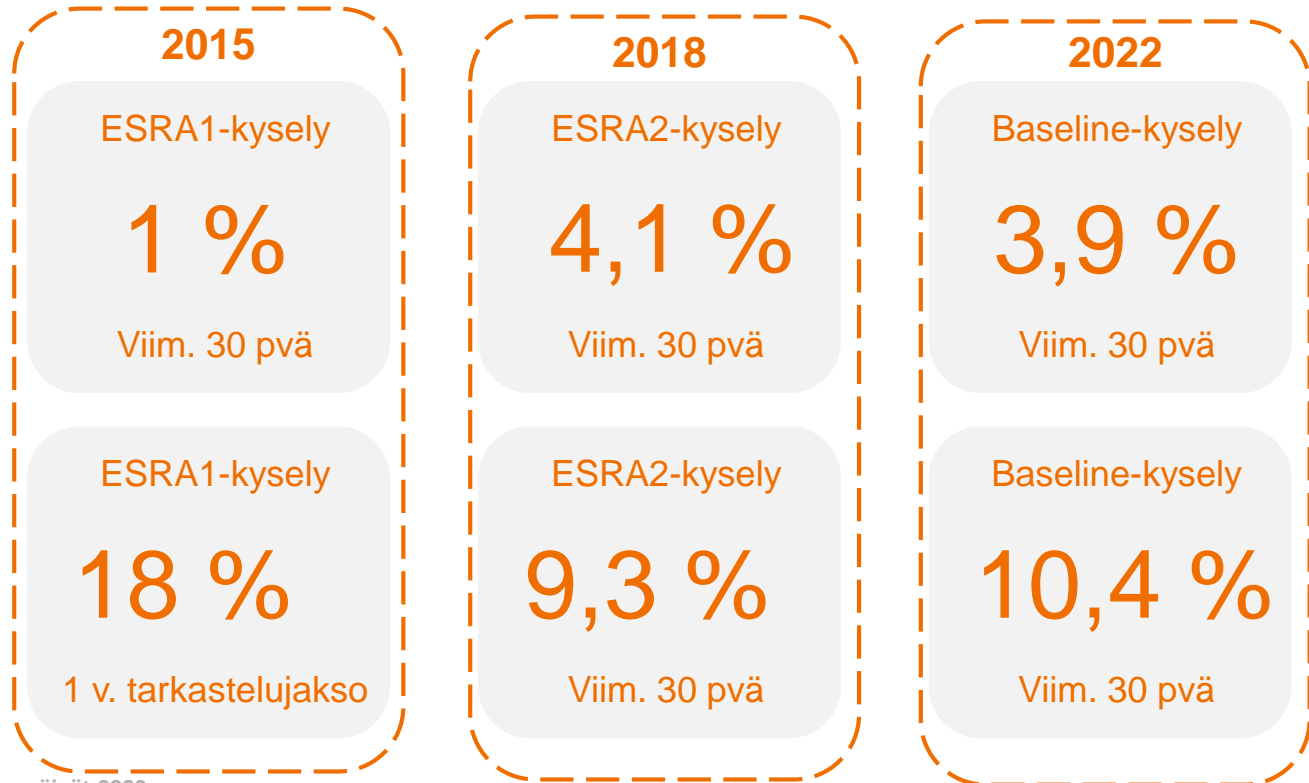
Vertailu

Vertailu aiempiin Suomessa kerättyihin arvoihin

Rattijuopumusrajan
(0,5 ‰) ylittyminen

Alkoholin
vaikutuksen
alaisuus

Vertailu muiden EU-maiden arvoihin

Indikaattori	Suomen tulos	Vertailu muihin maihin
Ajonopeus	45,9 % noudattaa nopeusrajoitusta (moottoritie, arki, päivä)	<ul style="list-style-type: none"> – Vaihteluväli: 40–89 % (13 maata) – Suomessa nopeusrajoituksia noudatetaan melko huonosti
Alkoholi	96,1 % alkoholipitoisuus sallituissa rajoissa	<ul style="list-style-type: none"> – Vaihteluväli: 91,9–96,1 % (4 maata) – Suomen osuus suurin
Tarkkaamattomuus	98,3 % ei käytä mobiililaitetta ajon aikana	<ul style="list-style-type: none"> – Vaihteluväli: 90,5–98,3 % (15 maata) – Suomessa vähiten mobiililaitte kädessä ajavia
Ajoneuvokanta	Uusista henkilöautoista 97,9 % oli 4–5 tähden autoja	<ul style="list-style-type: none"> – Vaihteluväli: 58,8–99,8 % (13 maata) – Suomen osuus oli kolmanneksi suurin
Infrastruktuuri	76,8 % tai 45,0 % ajokilometreistä on turvallisia	Eurooppalainen vertailu haasteellista, eroja mm. nopeusrajoituksissa ja tieverkon ominaisuuksissa
Ensivasteaika	Ensimmäiset pelastajat paikalle noin 26 minuutissa (95 % onnettomuuksista)	<ul style="list-style-type: none"> – Vaihteluväli: 18:18–53:36 (11 maata) – Suomessa kuudeksi lyhin aika

Yhteenveto

- Tärkeää taustatietoa liikenneturvallisuustilanteen seuraamiseksi ja liikenneturvallisuuden parantamiseksi
  - Tavoite: Pysyvä käytäntö ja osa kansallista liikenneturvallisuustyötä
- Suomen osalta raportoitiin kuuden tieliikenneturvallisuusindikaattorin tiedot: ajonopeus, alkoholi, tarkkaamattomuus, ajoneuvokanta, infrastruktuuri ja ensivasteaika.
- Tarkempia tietoja Baseline-hankkeen indikaattoritietojen keruusta ja tuloksista löytyy VTT:n julkaisemasta [tutkimusraportista](#)
- Koko projektin raportit tulevat Baseline-projektin [verkkosivuille](#)

Trendline-tutkimushanke

- Euroopan laajuista tieliikenneturvallisuusindikaattoritietojen keräystä ja siihen liittyvää kehitystyötä tullaan jatkamaan Trendline-hankkeessa
  - Suomi on hankkeessa mukana ja siten osaltaan vaikuttamassa aiheeseen liittyvään eurooppalaiseen kehitystyöhön
- Jatkokehitetään tiedonkeruun menetelmiä ja selvitetään ja kokeillaan tiedonkeruuta muutamien uusien indikaattoreiden osalta (esim. valvonta)
- Käynnissä vuosina 2023–2025
- 25 maata mukana (+ muutama seuraajamaa)

Kiitos!

Yhteystiedot

anne.silla@traficom.fi
fanny.malin@vtt.fi